

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **A. S.**, zast. Mgr. Jindřichem Lechovským, advokátem se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy**, se sídlem Kaplanova 2055/4, Praha 4, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 9. 2016, č. j. KRPA-376890-19/ČJ-2016- 000022-ZAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2018, č. j. 4 A 77/2016 - 72,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalované. Tímto rozhodnutím bylo dle § 124 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), rozhodnuto o jeho zajištění za účelem správního vyhoštění. Doba zajištění byla stanovena na třicet dnů ode dne omezení osobní svobody.

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel požádal v Zařízení pro zajištění cizinců v Drahonicích dne 16. 9. 2016 o udělení mezinárodní ochrany. Jeho zajištění bylo proto dne 20. 9. 2016 ukončeno dle § 127 odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců.

[3] Předmětem sporu v řízení před Nejvyšším správním soudem je otázka porušení práva na tlumočníka. Stěžovatel připouští, že v protokolu o výslechu účastníka správního řízení ze dne 14. 9. 2016 je uvedeno, že tlumočníka do jazyka moldavského nepotřebuje a rozumí česky slovem i písmem, ve skutečnosti však česky pouze rozumí, a to na velmi omezené úrovni. Není schopen v tomto jazyce rozumět jakýmkoli právním poučením nebo pojmům, což vyplývá také z Potvrzení o jazykové kompetenci předloženého jako důkaz k žalobě. Domnívá se, že nemělo být přihlédnuto k zaprotokolovanému tvrzení, že český jazyk ovládá dostatečně.

[4] Městský soud této námitce nepřesvědčil. Podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod má ten, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede řízení, právo na tlumočníka. Právo na tlumočníka zaručuje i správní řád v § 16 odst. 3.

[5] Z obsahu správního spisu bylo soudem zjištěno, že stěžovatel v průběhu řízení před správním orgánem neprohlásil, že jazyk neovládá. V protokolu o jeho výslechu v řízení zahájeném ve věci správního vyhoštění je uvedeno, že tlumočníka nežádá, že rozumí jazyku, v němž se vede řízení jak slovem, tak i písmem. To je uvedeno i poté, co byl v zahájeném řízení poučen a je to uvedeno i jako jeho odpověď na dotaz správního orgánu, zda žádá v rámci řízení přítomnost tlumočníka a zda případně rozumí ruskému jazyku. Na to uvedl, že tlumočníka nežádá a česky rozumí. Pokud stěžovatel ve správním řízení tvrdil znalost češtiny, není překvapivé, že se s tím žalovaná spokojila a nevyžadovala odpověď na další část otázky, tj. zda rozumí ruskému jazyku.

[6] Za této situace považoval soud stěžovatelovo tvrzení za účelové. Pokud měl skutečně problém porozumět řízení, mohl i v průběhu tohoto řízení požádat o tlumočníka. Ze správního spisu vyplývá, že k tomuto kroku nepřistoupil. Stěžovatel během správního řízení podepsal Oznámení o zahájení řízení, Protokol o výslechu, Seznámení s § 15a zákona o pobytu cizinců, Záznam o seznámení se s podklady a další dokumenty, potvrdil též převzetí rozhodnutí, jež byla v jeho věci vydána. Neznalost českého jazyka ani potřebu pomoci s překladem listin či ústních sdělení nikdy nezmínil. Do správního spisu dokonce doložil dohodu o provedení práce, kterou uzavřel dne 1. 8. 2016 se společností Trade Industry, s. r. o., uzavřenou v českém jazyce. Podle Cizineckého informačního systému (CIS) mu byl Inspektorátem cizinecké policie v Praze povolen dlouhodobý pobyt od 7. 4. 2009 do 6. 4. 2011 za účelem plnění funkce výkonného manažera v rámci činnosti právnické osoby.

[7] Stěžovatel přiléhavě odpovídal na jednotlivé otázky, které mu byly v průběhu výslechu kladeny. Jeho odpovědi byly zpravidla stručnější, ale šlo o logickou reakci na pokládané otázky. Více se rozhovořil o své pracovní činnosti, když se mj. zmínil, že je v ČR již přes rok.

[8] Ze správního spisu žádným způsobem nevyplývalo, že by stěžovatel neovládal český jazyk. Nebyl z něj patrný náznak, z kterého by žalovaná mohla vydedukovat jeho jazykovou nekompetentnost.

[9] V Potvrzení o jazykové kompetenci, které bylo v řízení o žalobě provedeno jako důkaz, ohodnotila sociální pracovnice stěžovatelovu znalost českého jazyka jako slabou, postačující k orientaci v základních sociálních situacích a nepostačující k porozumění

právním poučením či rozhodnutím. V průběhu správního řízení se ovšem nic takového nepotvrdilo, resp. jeho znalost češtiny se ukázala být v tomto ohledu dostatečnou. Otázky pokládané v průběhu výslechu dne 14. 9. 2016 se týkaly základních skutkových skutečností, např. kde bydlí, zda je zdráv, má-li v ČR příbuzné, okolnosti výkonu pracovní činnosti atd., a nevyžadovaly rozsáhlé porozumění právním institutům. Neovládání českého jazyka stěžovatelem ze správního spisu žádným způsobem nevyplývalo, ač měl dostatek příležitostí, kdy mohl upozornit na své slabé znalosti jednacího jazyka. Z protokolu o výslechu účastníka řízení lze doložit, že nebylo používáno jenom slovo „tlumočník“, o němž stěžovatel při ústním jednání prohlásil, že ani neví, co znamená.

[10] Soud nemohl přihlédnout k důkazu navrženému stěžovatelem při ústním jednání, a to postupu při trestním řízení jako důkazu toho, že nerozumí českému jazyku. Z předloženého trestního příkazu a následně po podaném odporu vydaného rozsudku Obvodním soudem pro Prahu 1 nebylo zjištěno, že by takto bylo postupováno v důsledku toho, že stěžovatel nerozumí českému jazyku. I z protokolu o zjednodušeném řízení sepsaného soudem v dané věci vyplývá, že stěžovatel prohlásil, že rozumí dobře česky, nepotřebuje překlad a nemá s tím žádný problém.

[11] Spíše na okraj soud dodává, že úkolem správního orgánu není účastníku řízení tlumočníka vnucovat. Naopak účastník disponuje do značné míry řízením a je převážně na jeho volbě, zda si nechá tlumočníka ustanovit. V některých případech může odmítnutí tlumočníka představovat součást procesní taktiky, kdy se účastník např. snaží buď přesvědčit správní orgán o znalosti jazyka, a tím i o svých kulturních vazbách a integraci v ČR, nebo se pokouší oddálit výkon správního vyhoštění namítáním neustanovení tlumočníka v odvolacím řízení či až v žalobě.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření ke kasační stížnosti

[12] Stěžovatel napadá rozsudek městského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[13] Trvá na tom, že českému jazyku rozumí na velmi omezené úrovni a v žádném případě není schopen v češtině rozumět právním poučením či pojmům. Je schopen se dorozumět pouze v jazyce ruském, případně rumunském (moldavském). Tato skutečnost musela být pracovníkům žalované při sepisování protokolu zcela zřejmá. To ostatně naznačuje i nemalá část jeho výpovědi, která musela být s ohledem na jeho indispozici i jistým způsobem „učesána“, což svědčí o obtížném porozumění podstatě věci a povaze a účelu správního řízení.

[14] Neznalost češtiny vyšla prokazatelně najevo bezprostředně po jeho umístění do zařízení pro zajištění cizinců. Není žádný rozumný důvod domnívat se, že se jeho jazykové znalosti snížily až v daném zařízení. Pracovníci žalované proto měli vyhodnotit zcela fragmentární znalost českého jazyka u stěžovatele tak, že je nutné mu pro dané řízení ustanovit tlumočníka do jazyku, který ovládá.

[15] Svá tvrzení doložil i potvrzením o vlastní jazykové nekompetenci vystavené pracovnicí zařízení pro zajištění cizinců.

[16] Nesouhlasí s názorem soudu, že s ohledem na obsah protokolu o výslechu je zřejmé, že stěžovatel položeným otázkám rozuměl dostatečně. I v případě, že by bylo možné konstatovat, že pro vedení výslechu byla jeho chabá znalost češtiny akceptovatelná, nelze přijmout, že se městský soud dostatečně nevypořádal s tím, že jeho nižší znalost českého jazyka logicky musela vést k absolutní neschopnosti porozumět předkládaným poučením, a tudíž i podstatě vedeného správního řízení, jakož i možnosti eventuálního využití svých práv a opravných prostředků.

[17] Dle § 126 písm. b) zákona o pobytu cizinců je policie povinna *neprodleně po zajištění cizince v jazyce, ve kterém je cizinec schopen se dorozumět, o možnosti podat policii žádost o propuštění ze zařízení a soudního přezkumu zákonnosti zajištění a rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění nebo rozhodnutí o nepropuštění ze zařízení*. Stejně tak je třeba jej poučit již před vydáním napadeného rozhodnutí a umožnit mu využití jeho práv. Lze částečně souhlasit s tím, že povinností (úkolem) žalované není každému cizinci tlumočníka vnutit a je představitelné, že cizinec může ve vztahu ke svým jazykovým znalostem zvolit eventuální taktizování. V žádném případě ovšem nelze připustit situaci, aby zajišťovaný cizinec neměl šanci pochopit podstatu řízení, které se proti němu vede, nebyl srozumitelně a dostatečně poučen o svých právech a nebyl si vědom významu donucujících zákroků policie, které byly proti němu podnikány.

[18] Na území ČR nepobýval před svým zajištěním dlouhou dobu a pochází z odlišného jazykového prostředí (Moldávie), nejbližším jazykem, který ovládá, je ruština. Je proto zcela pochopitelné, že jeho znalost češtiny nebyla na takové úrovni, aby byl schopen porozumět poučením, která mu byla předkládána, což potvrzuje i předložené potvrzení pracovnice zařízení pro zajištění cizinců.

[19] Nezajištěním tlumočníka došlo k nezákonnému jednání ze strany žalované. Eventuálnímu tvrzení stěžovatele o tom, že ovládá český jazyk, je přikládána váha zcela nedůvodně, neboť zamezením tomuto formálnímu přístupu slouží i to, že rozhodnutí o zajištění cizinců je dle § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců vydáváno po výslechu cizince. Nelze akceptovat rezignování žalované na splnění poučovacích povinností vůči stěžovateli.

[20] Navrhuje zrušit jak rozhodnutí městského soudu, tak i rozhodnutí žalované.

[21] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[22] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s.

[23] Poté se soud zabýval přípustností kasační stížnosti ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., který stanoví, že kasační stížnost je nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Ze zákazu opakované kasační stížnosti platí výjimky pro případy, kdy Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí soudu pro

procesní pochybení, nedostatečně zjištěný skutkový stav, nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí, případně pokud jsou i z jiných důvodů předmětem přezkumu rozhodnutí městského soudu ty otázky, které nemohly být vyřešeny Nejvyšším správním soudem v předchozím řízení o kasační stížnosti.

[24] Ke zrušení původního rozsudku městského soudu došlo proto, že městský soud se žádným způsobem nevyjádřil k navrženému důkazu, čímž porušil právo stěžovatele na spravedlivý proces a zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Nejvyšší správní soud zavázal městský soud, aby se vyjádřil k navrhovanému důkazu, buďto aby jej provedl při ústním jednání a v konečném rozhodnutí je zhodnotil, nebo v odůvodnění rozhodnutí vysvětlil, proč jej neprovedl.

[25] Kasační stížnost napadající věcné posouzení je tedy přípustná.

[26] Následně soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[27] Úvodem soud konstatuje, že nepřehlédl, že stěžovatel byl v důsledku žádosti o mezinárodní ochranu ze Zařízení pro zajištění cizinců v Drahonicích dne 20. 9. 2016 propuštěn. V souladu s § 75 s. ř. s. však soud při přezkumu rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Zároveň bylo o zajištění stěžovatele rozhodnuto před 15. 8. 2017, proto na daný případ nelze uplatnit § 172 odst. 6 zákona o pobytu cizinců ve znění zákona č. 222/2017 Sb., což soud konstatoval již v rozsudku ze dne 16. 1. 2018, č. j. 9 Azs 281/2017 - 24.

[28] Zásadní pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí je zjištění, zda stěžovatel rozuměl českému jazyku, který není jeho mateřským jazykem natolik, aby byl schopen adekvátně reagovat na poučení a otázky správního orgánu při výslechu účastníka správního řízení.

[29] Protokol o výslechu účastníka správního řízení ze dne 14. 9. 2016 obsahuje standardní předtištěné poučení o právech a povinnostech správního orgánu a účastníka řízení, vyplývající z celé řady ustanovení zákona o pobytu cizinců a správního řádu. Současně je zde uvedeno, že stěžovatel poučení v plné míře porozuměl, tlumočníka nežádá, neboť rozumí českému jazyku jak psanému, tak mluvenému.

[30] Na výslovnou otázku, zda stěžovatel v rámci řízení žádá přítomnost tlumočníka a zda případně rozumí ruskému jazyku, je zaprotokolována odpověď: „*Tlumočníka nežádám. Česky rozumím.*“ K otázce, zda případně rozumí jazyku ruskému, žádná odpověď zaprotokolována není.

[31] V souladu s ustálenou judikaturou platí, že u toho, kdo neprohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, a tato skutečnost nevyplývá ani z obsahu správního spisu, není nepřítomností tlumočníka porušeno jeho právo na tlumočníka dle čl. 37 odst. 4 Listiny

základních práv a svobod (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 1. 2004, č. j. 6 A 17/2000 - 54, č. 341/20004 Sb. NSS).

[32] V nyní projednávané věci stěžovatel dle protokolu o výslechu účastníka skutečně ve správním řízení neprohlásil, že neovládá český jazyk, v němž se vedlo jednání, ba naopak uvedl, že česky rozumí a nežádá tlumočníka.

[33] V žalobě však uvedl, že žádá o ustanovení zástupce a tlumočníka pro řízení o žalobě, protože špatně mluví česky a nezná české zákony. Toto tvrzení je podporováno i v doplnění žaloby soudem ustanoveným zástupcem a zejména přiloženým potvrzením ze dne 13. 10. 2016, podepsaným sociální pracovnicí Zařízení pro zajištění cizinců Drahonice, Mgr. X.

[34] Z obsahu tohoto potvrzení je jednoznačné, že stěžovatel češtinu ovládá na slabé úrovni, která postačuje k orientaci v základních sociálních situacích, na druhou stranu nepostačuje k tomu, aby stěžovatel byl schopen rozumět jakýmkoli právním poučením nebo rozhodnutím, což je také důvod, proč mu bývá při konzultacích s organizacemi působícími v zařízení tlumočeno jinou osobou. Stěžovatel je schopen komunikovat v rumunštině nebo ruštině, plnohodnotné komunikace v českém jazyce schopen není.

[35] Jak však správně podotkl městský soud, v průběhu správního řízení se ukázala stěžovatelova znalost českého jazyka dostačující. Během pohovoru mu byly kladeny otázky týkající se místa jeho bydliště, okolnosti výkonu pracovní činnosti, či zda má v ČR příbuzné. Na otázky odpovídal stručně, avšak obsahově reagoval na pokládané otázky. Pokud stěžovatel některým otázkám nerozuměl, měl požádat o tlumočníka. Nic takového se ovšem nestalo.

[36] Není pravda, že ze spisu zjevně vyplývalo, že stěžovatel českému jazyku nerozumí. Obsahem správního spisu je i dohoda o provedení práce uzavřená mezi stěžovatelem jako zaměstnancem a Trade Industry s.r.o. jako zaměstnavatelem. Je datována k 1. 8. 2016, podepsána oběma stranami a celá napsána v českém jazyce, bez překladu.

[37] Rozuměl-li stěžovatel dohodě o provedení práce uzavřené v českém jazyce, pak není důvod, aby se správní orgán domníval, že nebude rozumět pokládaným otázkám při pohovoru, popř. že nebude schopen sám požádat o přetlumočení, pokud není sporné, že základní znalost českého jazyka má.

[38] Argument, že na území ČR nepobýval před zajištěním dostatečně dlouho a že pochází z odlišného jazykového prostředí, je pro nyní posuzovanou věc irelevantní. Navíc, stěžovatel na území ČR pobýval již několik let, jak vyplývá z výpisu CIS.

[39] Stěžovatel v průběhu řízení o ustanovení tlumočníka nepožádal. Z obsahu správního spisu potřeba ustanovit tlumočníka rovněž nevyšla najevo, a to ani při pohovoru, který s ním byl veden. Tvrzení, že neporozuměl poskytnutým poučením a podstatě řízení, nelze vzít za pravdivá, když všechna poučení podepsal bez námitek a v řízení vedeném v českém jazyce po celou dobu spolupracoval. Postup žalované, kterým se městský soud dostatečně zabýval, byl v daném případě v souladu se zákonem.

IV. Závěr a náklady řízení

[40] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. podanou kasační stížnost zamítl. O věci rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[41] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterých nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované v řízení nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. října 2018

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu